

Upptagning av ärende som gäller Grankulla stads utträde ur samkommunen för Västra Nylands Folkhögskola (VNF) (SUUS 29.11.2023 § 77)

KH 11.12.2023 § 212

618/00.04.01.00/2023

Mer information:

bildningsdirektör Mikael Flemmich, tfn 040 733 0264

stadsjurist Lena Filipsson-Korento, tfn 050 354 0121

fornamn.efternamn@grankulla.fi

### Motiveringar till upptagning av ärende

I enlighet med 92 § i kommunallagen och 24 § i stadens förvaltningsstadga kan stadsstyrelsen ta upp ett ärende som med stöd av kommunallagen har delegerats till en underlydande myndighet och i vilket den behöriga myndigheten har fattat ett beslut. Beslut om att ta upp ett ärende till behandling i stadsstyrelsen kan fattas av bl.a. stadsdirektören.

Användning av upptagningsrätten innebär att ärendet som det lägre organet har behandlat överförs i sin helhet till behandling av stadsstyrelsen, vilken i ärendet kan fatta ett nytt beslut, vidhålla, upphäva eller ändra det tidigare beslutet, eller remittera ärendet till lägre myndighet för behandling.

Stadsdirektören har med beslut 8.12.2023 § 65 beslutat ta upp till stadsstyrelsens behandling det beslut svenska utskottet för undervisning och småbarnspedagogik fattade 27.11.2023 § 77 gällande förslag om att Grankulla stad beslutar utträda ur samkommunen för Västra Nylands Folkhögskola fr.o.m. 1.1.2025. Utskottet beslöt bordlägga ärendet tills dess att Västra Nylands folkhögskolas extra ägarmöte 12.12.2023 hållits.

Utskottets beslut innebär att staden inte mera skulle hinna fatta beslut om utträde från samkommunen under innevarande år, varvid staden även vid ett senare beslut om utträde skulle vara skyldig att delta i samkommunens utgifter under förutom år 2024 även år 2025.

### Bakgrundsinformation

Esbo, Grankulla, Hangö, Ingå, Kyrkslätt, Raseborg, Sjundeå och Vanda är medlemskommuner i samkommunen för Västra Nylands Folkhögskola. Samkommunens uppgift är att bedriva sådan folkhögskoleverksamhet som gällande lagstiftning om folkhögskolor möjliggör. Grundavtalet är som **bakgrundsmaterial**.

Ägarandelarna i samkommunen är följande:

Esbo	3,12 %	1 andel
Grankulla	3,12 %	1 andel
Hangö	9,38 %	3 andelar
Ingå	9,38 %	3 andelar
Kyrkslätt	12,5 %	4 andelar
Raseborg	56,26 %	18 andelar
Sjundeå	3,12 %	1 andel
Vanda	3,12 %	1 andel

Den största ägaren, Raseborgs stad, kan med enkel majoritet fatta beslut som inte omfattas av övriga medlemskommuner.

Enligt grundavtalet ska medlemskommunerna ges tillfälle att framlägga förslag till utvecklande av samkommunens verksamhet. Samkommunen strävar till att finansiera folkhögskoleverksamheten med statsandelar, studieavgifter och övriga intäkter. Till den del som ovan nämnda inte täcker utgifterna och tryggar samkommunens finansiering av verksamhetsutgifterna uppbärs under året betalningsandelar av medlemskommunerna.

Om en medlemskommun utträder ur samkommunen betalas till kommunen genom beslut av samkommunsstämman kommunens andel av grundkapitalet eller en del därav. Ersättningen för grundkapitalsandelen betalas under 10 år.

#### Beredningen till svenska utskottet för undervisning och småbarnspedagogik

Västra Nylands folkhögskolas (VNF) styrelse har i ett brev daterat 15.9.2023 närmat sig medlemskommunerna med begäran om kommunernas utlåtande angående budgeten för 2024 och ekonomiplanerna för 2025 och 2026 samt förslag till utvecklande av samkommunens verksamhet (**bakgrundsmaterial**). Ekonomiplanen för åren 2025 och 2026 var dock ännu under beredning, och skickades senare till medlemskommunerna. Samkommunen för Västra Nylands folkhögskola är åter tvungen att närma sig samkommunens medlemskommuner om finansieringsstöd för drift samt för investeringar gällande år 2024.

Konstateras kan att antalet studerande under höstterminen 2023 är cirka 65 (ifjol vid motsvarande tidpunkt ca 70 studerande), vilket inte kan anses vara tillfredsställande. Det avspeglar den situation som den fria bildningen befinner sig i, inte minst då många utbildningar på andra och tredje stadiet denna höst ökat sina nybörjarplatser, samtidigt som antalet ungdomar minskar. Grankulla har i medeltal haft 0,5 studerande år 2023.

Medlemskommunerna åläggs att år 2024 delta med betalningsandelar totalt 100 000 euro för driftskostnaderna. För Grankulla stads del skulle det för år 2024 innebära 1 639,34 euro i utgifter för driften, baserat på studerandeantal.

VNF anholder därtill av ägarkommunerna extra bidrag för renovering av dels infrastrukturen (ventilation, vatten- och avloppsrör, larm- och övervakningssystem, fönster och fasader), dels för faciliteternas funktioner (akustik, tekniska lösningar), samt även för fortsättning av renovering av skolans internatbyggnad. För Grankullas del skulle det betyda ett bidrag på 5 545,68 euro för investeringarna.

Det att ägarkommunerna år efter år är tvungna att delta i driftskostnaderna är i längden ohållbart. VNF har även under tidigare år påpekat att ambitionen på sikt är att ha verksamheten på en sådan ekonomisk grund att en minskning av ägarkommunernas årliga andelar kan förverkligas. Nu är läget det motsatta. Utredningen kring en eventuell samgång mellan VNF och Raseborgs kulturinstitut är avslutad och VNF fortsätter som en samkommun.

VNF:s stämma har, 31.10.2023 § 20, beslutat att omfatta VNF:s styrelses förslag om ekonomiplanen inkluderande investeringsbudgeten, för åren 2024–2026 (**bakgrundsmaterial**). Detta trots att sju av samkommunens åtta ägarkommuners representanter röstade för att investeringsbudgeten inte borde godkännas. Raseborgs stad innehar 18 andelar av samkommunens totala andelar på 32, och

kunde med sitt röstetal avgöra omröstningen, och sålunda godkänna ekonomiplanen, inkluderande investeringsplanen. Kommunernas utlåtanden till ekonomiplanen bifogades inte stämmans möteshandlingar.

Enligt god förvaltning och demokratiska principer borde en kommun inte ha enkel majoritet i en samkommun. Vid omröstningar kring budgetfrågor borde även övriga kommuners åsikter kring finansiering tas i beaktande, så att dylika oförutsedda kostnader i god tid kunde dryftas och beredas. Informationen i detta fall har av VNF varit undermålig, eftersom den första kontakten till ägarkommunerna togs via brevet kring begäran om utlåtanden, 15.9.2023.

Studerande från såväl ägarkommunerna som övriga kommuner behandlas jämlikt kring såväl studiekostnader som rätt till studieplatser. Det betyder att studeranden från Grankulla även i framtiden inte är beroende av det om Grankulla är en ägarkommun.

På grund av ovanstående föreslogs för utskottet att staden utträder ur samkommunen på grund av skötseln av samkommunens ekonomi och brist på hörande av samtliga ägarkommuners åsikter. Utskottet bordlade ärendet tills dess att Västra Nylands folkhögskolas extra ägarmöte 12.12.2023 hållits.

#### Motiveringar till att utträda ur samkommunen

Samkommunens ägarbasis är inte demokratiskt fördelad då i praktiken en majoritetsägare kan med enkel majoritet fatta beslut som inte omfattas av övriga medlemskommuner. Därtill har förvaltningen av samkommunen inte skötts på bästa möjliga sätt i samband med hörande av medlemskommunerna. Samkommunen har inte heller lyckats minska på medlemskommunernas betalningsandelar, utan dessa är år efter år tvungna att delta i driftskostnaderna. Tvärtom så har det sammanlagda beloppet för betalningsandelarna ökat med 25 %, från 80 000 (2023 samt flera år tidigare) till 100 000 euro för 2024. Därtill har det trots medlemskommuners motstånd beslutats att dessa ska delta i renoveringskostnaderna.

Flera andra medlemskommuner överväger att utträda ur samkommunen. Hangö stad har redan fattat beslut därom (Hangö STF 5.12.2023). Kyrksläatts fullmäktige fattar beslut om saken 11.12.2023 (förslag om utträde med förhandlingsmöjlighet). Esbo stadsfullmäktige likaså 11.12.2023 (förslag om utträde ifall betalningsandelen stiger med över 10 % eller Esbo måste delta i investeringarna). Även Sjundeås kommunstyrelse har 27.11.2023 beslutat föreslå för fullmäktige att kommunen utträder ur samkommunen. Nämda kommuners ägarandel utgör 28,12 %, medan Grankullas ägarandel är 3,12 %.

En kommuns utträde ur samkommunen kan föranleda en ändring av grundkapitalet och de olika medlemskommunernas ägarandel. Ifall andra medlemskommuner utträder ur samkommunen kan detta föranleda en oväntad och på grund av Grankullas minoritetsställning även okontrollerbar ökning av stadens kostnader. Utträde ur samkommunen påverkar inte studerandenas rätt till studieplatser. Antalet studerande från Grankulla har de senaste åren varit mycket få.

Stadsdirektör Christoffer Masar:

Stadsstyrelsen föreslår för fullmäktige att Grankulla stad beslutar utträda ur samkommunen för Västra Nylands Folkhögskola fr.o.m. 1.1.2025.

.....

Stadsdirektören ändrade sitt beslutsförslag:

Stadsstyrelsen föreslår för fullmäktige att Grankulla stad beslutar utträda ur samkommunen för Västra Nylands Folkhögskola fr.o.m. 1.1.2025, ifall medlemsavgiften för 2024 stiger med över 10 procent eller Grankulla blir tvungen att delta i finansieringen av investeringar.

Beslut:

Stadsstyrelsen beslutade föreslå för fullmäktige att Grankulla stad beslutar utträda ur samkommunen för Västra Nylands Folkhögskola fr.o.m. 1.1.2025, ifall medlemsavgiften för 2024 stiger med över 10 procent eller Grankulla blir tvungen att delta i finansieringen av investeringar.

Bakgrundsmaterial:

Grundavtalet  
Begäran om utlåtande, 15.9.2023  
VNF:s stämmans beslut, 31.10.2023